

Hallitustunnustelija Antti Rinne ja eduskuntapuolueet

Olympiakomitean kannanotto hallitustunnustelukysymyksiin

Hallitustunnustelija Antti Rinne on esittänyt laajan kysymyslistan eduskuntapuolueille hallitusneuvottelujen saattamiseksi käyntiin. Kysymyksissä käsitellään tärkeitä osa-alueita suomalaisen hyvinvoinnin kannalta. Kysymyksistä kuitenkin on unohtunut neljä olennaista kysymystä. Ne koskevat terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, kansalaisyhteiskunnan elinvoimaa, lasten ja nuorten yhdenvertaisia mahdollisuuksia harrastaa sekä huippu-urheilun edistämistä.

Kysymysten merkitys on perusteltu alla. Toivomme, että eduskuntapuolueet ottavat kysymykset huomioon tulevalla vaalikaudella ja hallitusneuvottelijat hallitusohjelmaa muodostaessaan.

Jokaiseen kysymykseen liittyen esitämme hallitusohjelmaan konkreettisia toimia kunkin vastausosion loppuksi.

Keskeistä tulevalla vaalikaudella on, että terveyden, hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja elämysten vuoksi hallitus nostaa liikunnan ja urheilun poikkihallinnollisen edistämisen kohteeksi ja lisää nykyistä parempien tulosten saavuttamiseksi sen resursseja yleisistä budjettivaroista.

Ensimmäinen puuttuva kysymys: ”Esittäkää lähtökohtanne terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen uudistamiseksi”.

Kysymyksessä 10 tiedustellaan puolueiden lähtökohtia sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseksi. Tämän lisäksi tulisi pohtia lähtökohtia terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen uudistamiseksi. Ongelmia, joita sosiaali- ja terveydenhuollolla hoidetaan, ei tule ottaa annettuina.

Yksin liian vähäinen liikunta aiheuttaa vuosittain miljardien kustannukset. [UKK-instituutin julkaisema selvitys \(2018\)](#) kertoo, että liikkumattomuuden kustannukset ovat jo 3-7,5 miljardia vuodessa ja ilman uusia toimenpiteitä ne kasvavat. Liikkumattomuus liittyy suoraan useiden suurten kansantautien, kuten diabeteksen yleisyyteen. Kakkostyyppin diabeteksestä kärsii noin puoli miljoonaa suomalaista, ja määrä kasvaa. Liian vähäinen liikunta on keskeinen syy myös lihavuudessa, tuki- ja liikuntaelinsairauksissa ja se liittyy masennukseen, muistisairauksiin sekä useisiin syöpäsairauksiin. Ongelmat ja kustannukset liian vähäiseen liikuntaan liittyen eivät aiheudu vain terveyden saralla. Ne liittyvät myös esimerkiksi tuottavuuteen ja sosiaalisiin ongelmiin.

Liikunnan lisäksi terveisiin elintapoihin vaikuttavat etenkin ravinto ja uni. Liikuntaa lisäämällä myös terveellisen ravinnon ja unen määrä usein lisääntyvät.

Keinoja liikunnan lisäämiseksi on koottu muun muassa viime vaalikauden lopulla käsiteltyyn liikuntapoliittiseen selontekoon. Niitä on lukuisia järjestötoiminnan tukemisesta liikuntaan kannustavaan yhdyskuntasuunnitteluun. Erityisen tärkeää on rakentaa elämäntulon eri vaiheisiin arjessa liikkumaan innostavia käytäntöjä, kuten kouluissa on tehty Liikkuva koulu -ohjelman yhteydessä. Lukuisat tahot, kuten Valtion liikuntaneuvosto, on ehdottanut koko väestön kattavaa liikuntaohjelmaa tulevalle vaalikaudelle. Olympiakomitea on pitänyt tätä kokoavaa, poikkihallinnollista liikuntaohjelmaa esillä nimellä [Liikkuva Suomi](#).

Uusia merkittäviä toimia ei voida tehdä ilman uutta rahoitusta. Toimet edellyttävät yleisten budjettivarojen avaamista liikunnan rahoitukselle. Liikunta on ainoa toimiala, jolla käytännössä koko 160 miljoonan euron valtion budjetti kohdennetaan veikkausvoittovaroista. Esimerkiksi kulttuuribudjetista puolet tulee yleiskatteellisista varoista. Liikunnan määrärajoja tulee lisätä siten, että jatkossa osa rahoituksesta tulee yleiskatteellisista budjettivaroista ja myös muille hallinnonaloille kuin OKM:n liikuntabudjettiin, esimerkiksi sosiaali- ja terveystalouteen.

Toimia:

- *Liikunnan budjetin avaaminen:* Liikunnan voimavarojen kasvattamiseksi vastaamaan tarpeeseen sekä toimialojen yhdenvertaisuuden, budjetin selkeyden ja liikunnan poikkihallinnollisuuden edistämiseksi avataan valtion budjetti liikunnalle. Tämä tarkoittaa, että liikuntabudjetissa käytetään jatkossa yleiskatteellisia budjettivaroja rahapelivoittovarojen lisäksi ja nykyisin liikuntabudjetissa olevia määrärahoja siirretään soveltuvin osin muiden hallinnonalojen yleiskatteellisiin budjetteihin.
- *Kattava liikuntaohjelma, Liikkuva Suomi:* Liikkumattomuuden haittojen ja niistä aiheutuvien yli 3 miljardin kustannusten kasvun pysäyttämiseksi aloitetaan kaikki ikä- ja ihmisryhmät kattava, poikkihallinnollinen liikkeen lisäämisen ohjelma. Sitä ohjaa liikunnan ministerityöryhmä.

Toinen puuttuva kysymys: ”Miten edistäisitte kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuutta Suomessa?”

Kysymyksessä 7 tiedustellaan puolueiden valmiutta purkaa eriarvoisuutta Suomessa. Tässä yhteydessä tulisi ottaa esille kansalaisjärjestöjen vahva rooli.

Järjestötoiminta tarjoaa täydentäviä palveluja julkisen ja yksityisen sektorin lisäksi ja tarjoaa mielekästä tekemistä. Yksin liikunnan parissa toimii yli 1,2 miljoonaa suomalaista.

Järjestöt ovat myös tärkeä työllistäjä ja työllisyyden edellytysten vahvistaja. Järjestötoiminta vahvistaa luottamusta, yhteenkuuluvuutta ja yhteisöllisyyttä. Niillä on erityinen rooli eriarvoistumisen purkamisessa.

Järjestötoiminnan aseman turvaaminen olisi syytä tuoda esille jo hallitusneuvotteluissa, sillä erityisesti rahoitukseen liittyy uhkia. Veikkauksen asema horjuu, kun suuri osa suomalaisesta rahapelaamisesta karkaa ulkomaisiin, Suomessa laittomiin rahapeliyhtiöihin. Digitaalisessa markkinassa yhtiön markkinaosuus lähenee 50 %:ia. Tämä on merkityksellistä, sillä Veikkaus tulouttaa noin miljardi euroa yleishyödyllisiin kohteisiin. Tämä ei tarkoita yksinomaan järjestöjä, mutta rahapeliyhtiön tuotot ovat keskeinen rahoituslähde monille järjestöille. Veikkauksen edunvälittäjät tuottivatkin aiheesta eduskuntaryhmille keväällä 2019 [vetoituksen](#), jonka sisällöstä ryhmien edustajat olivat yksimielisiä.

Myös eduskunta on todennut tarpeen Veikkauksen aseman turvaamiseksi. Esimerkiksi sivistysvaliokunnan mietinnössä liikuntapoliittisesta selonteosta ([SiVM 22/2018](#)) todetaan: “hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Veikkaus Oy:n toiminnan turvaamiseksi puuttamalla aktiivisesti ulkomaisten peliyhtiöiden laittomaan toimintaan Manner-Suomessa ja vähentämällä näin nykyistä tehokkaammin rahapelihaittoja ja varmistaa lainsäädännöllä ja muulla tavoin Veikkaus Oy:lle vakaan toimintaympäristön, jossa pelaaminen kanavoituu nykyistä paremmin yhtiön pelitoimintaan”

Tämän lisäksi avustusjärjestelmää on tarpeen keventää, johdonmukaistaa ja muuttaa nykyistä kannustavammiksi. Avustuskäytännöt, kuten hakemus-, raportointi- ja vaikuttavuusarviointimenettelyt, on eri tuotonjakoministeriöissä määriteltävä yhdenmukaisiksi soveltuvien osien.

Toimia:

- *Veikkauksen toimintaedellytysten turvaaminen:* Rahapeliongelmia ehkäisevän ja myönteisiä yleishyödyllisiä rahoitusvaikutuksia tuottavan suomalaisen rahapelimonopolin turvaamiseksi taataan Veikkauksen kyky ohjata rahapelaaminen Veikkauksen peleihin kanavointikyvyn huomioivalla säätelyllä sekä laittoman pelitarjonnan ja sen markkinoinnin torjunnalla.
- *Avustusjärjestelmän uudistaminen:* kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten parantamiseksi uudistetaan avustusjärjestelmä siten, että avoimuutta, ennustettavuutta ja kannustavuutta lisätään.

Kolmas puuttuva kysymys: ”Miten edistäisitte urheilun asemaa Suomessa?”

Kysymyksessä 8 on alakohtana ”miten edistäisitte kulttuurin asemaa Suomessa”. Tämä on tärkeä kysymys. Samalla olisi syytä kysyä myös urheilun asemasta. Suomalaisista kolme neljästä pitää tärkeänä suomalaisten kansainvälistä huippu-urheilumenestystä. Urheilun merkityksestä kertoo myös, että ihmiset televisiosta mieluiten urheiluohjelmia.

Kansallinen kulttuuri on erittäin tärkeä elämysten, viihtymisen, identiteetin ja yhteenkuuluvuuden lähde. Täysin samaa voi sanoa myös urheilusta – ja monien suomalaisten kohdalla juuri urheilusta. Kuitenkin valtion tuki kulttuurille on moninkymmenkertaista urheiluun verrattuna.

Urheilu ei ole huipputasollakaan muutamia lajeja ja yksilöitä lukuun ottamatta kaupallisesti kannattavaa. Tästä kertovat muun muassa nuorten urheilijoiden toimeentulo-ongelmat. Kuitenkin suomalaiset odottavat menestystä myös muissa, kuin kaupallisesti kannattavissa lajeissa. Urheilussa myös kansainvälinen kilpailu kovenee koko ajan. Jäämme urheilumaana jälkeen nykyisillä resursseilla koko ajan.

Näistä syistä urheilun rahoituksen tulisi olla lähempänä kulttuurin rahoitusta, eli sen tulisi kasvaa. Liikuntapoliittisessa selonteossa on esitetty summaa 3-5 miljoonaa vuosittain. Sivistysvaliokunta linjasi mietinnössään selonteosta ([SiVM 22/2018](#)), että tarve on suurempi, 10 miljoonan euron lisäys huippu-urheilun rahoitukseen seuraavan kolmen vaalikauden ajan (eli 30 miljoonan euron lisäys jaettuna kolmelle vaalikaudelle, rahoitus voi tulla useasta lähteestä). Tämä vastaa Olympiakomitean arvioita realistisesta tarpeesta.

Toimia:

- *Huippu-urheilun resurssilisäys:* huippu-urheilun rahoittamiseksi perustetaan uusi huippu-urheilun tehostamisen määräraha. Se kohdennetaan rahapelivoittovarojen

ulkopuolelta ja on summaltaan 10 miljoonaa euroa vuosittain. Tarkoituksena on kehittää kärkiurheilijoiden ja lahjakkaimpien nuorten valmentautumista sekä kansainvälisesti kilpailukykyisiä toimintaympäristöjä.

Neljäs puuttuva kysymys: ”Miten edistäisitte lasten ja nuorten yhdenvertaisia mahdollisuuksia harrastaa, oppia ja kuulua joukkoon myös vapaa-ajallaan?”

Kysymyksessä 7 tiedustellaan keinoja eriarvoistumisen purkamiseen. Erityisesti hallitustunnustelija on kiinnostunut toimeentulotuen, lapsiperheiden ja ikäihmisten palveluiden parantamisesta. Eriarvoistumisen purkamiseen viitataan myös kysymyksissä 8 ja 9 koulutuksen ja sosiaaliturvauudistusten näkökulmista. Kysymyksistä jää pois näkökulma lapsuudessa ja nuoruudessa koulun ulkopuolella rakentuvista yhdenvertaisista mahdollisuuksista.

Useimmat puolueet tunnistivat kyseessä olevan tarpeen esimerkiksi tehdessään avauksia yhdenvertaisista harrastusmahdollisuuksista, Islannin mallista, harrastamisesta koulupäivän yhteydessä, harrastustakuusta tai -lupauksesta.

Harrastamisen yhdenvertaisuus tarkoittaa, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus rakentaa terveellistä elämäntapaa, sosiaalisia suhteita ja sosiaalista osaamista. Liikunnallinen elämäntapa alkaa usein lapsuudessa. Harrastuksissa rakentuu yhtä lailla tärkeä sosiaalinen osaaminen.

Yksi konkreettinen askel kohti yhdenvertaista harrastamista on Olympiakomitean esillä pitämä [harrastuskerhojen tuominen kaikkiin kouluihin](#). Harrastaminen koululla koulupäivän yhteydessä mahdollistaa yhdenvertaisen harrastamisen ja lisää lapsille sekä nuorille lisää aikaa perheen ja kavereiden kanssa. Se antaa motivoivaa tekemistä ja vähentää yksinäisyyttä. Harrastuskuljetusten vähenemisellä on jopa ympäristövaikutuksia.

Hyviä keinoja on koottu myös OKM:n johdolla tehtyyn [harrastamisen strategiaan \(2019\)](#). Mukana on esimerkiksi pirstalaisen kerhotukien kokoaminen yksinkertaisemmaksi sekä harrastamisen tuen kasvattaminen. Toimia yhdenvertaisen harrastamisen edistämiseksi on pohdittu lukuisissa työryhmissä, ja koottu nyt yhteen strategiaan. Alkavan hallituskauden tulee olla ennen muuta toimeenpanon aikaa.

Toimia:

- *Yhdenvertainen harrastaminen kaikille:* harrastamisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi toteutetaan Harrastamisen strategiassa (OMK 2019) esitetyt toimet.
- *Kerhoja kouluun:* harrastamisen helpottamiseksi kaikille lapsille ja nuorille otetaan valtion, kuntien ja järjestöjen yhteiseksi tavoitteeksi järjestää harrastusmahdollisuus koulupäivän yhteyteen jokaiselle lapselle. Valtio kokoaa harrastuskerhojen nyt hyvin moninaisen ja pirstaleisen rahoituksen ja helpottaa sen hakemista. Lisäksi valtio lisää kerhotukea riittävästi kerhojen toteuttamiseen jokaisella koululla. Kunnat ja koulut sitoutuvat harrastamisen mahdollistamiseen koulupäivien yhteydessä. Järjestöt ja yhdistykset tarjoavat laadukasta matalankynnyksen toimintaa kouluissa.

Helsingissä 30.4.2019

Mikko Salonen

Toimitusjohtaja, Olympiakomitea

LIITE: Hallitustunnustelija Rinteen kysymykset eduskuntaryhmille Olympiakomitean lisäyksillä

Alla olevassa tekstissä kysymyksiin on lisätty **sinisellä** täydennetyt kysymykset.

SDP haluaa rakentaa tulevaisuuden Suomea, Eurooppaa ja maailmaa, jotka ovat taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviä. Kysymme seuraavat kysymykset selvittääksemme edellytykset yhteisen hallituksen muodostamiseksi. Pyydämme teitä esittämään puolueenne ohjelma-asiakirjojen perusteella kantanne seuraaviin asiakokonaisuuksiin (kohdat 1-8) ja lisäksi vastaamaan asiakokonaisuuksia täsmentäviin yksityiskohtaisempiin kysymyksiin. Lisäksi pyydämme teitä esittämään näkemyksenne sosiaaliturvan uudistamiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseen (kohdat 9-10).

- 1. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi**
 1. Oletteko sitoutuneet globaalisti ilmaston lämpenemisen pysäyttämiseen 1,5 asteeseen? Oletteko sitoutuneet siihen, että Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja sen jälkeen nopeasti hiilinegatiivinen?
 2. Millaisia toimenpiteitä ilmastonmuutoksen torjumisen mielestänne edellyttää eri yhteiskunnan osa-alueilla?
 3. Mitkä näette keskeisinä keinoina luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja parantamiseksi?
- 2. Suomi on kokoaan suurempi maailmalla**
 1. Miten Euroopan unionia tulee kehittää? Mitkä ovat Suomen EU-puheenjohtajuuskauden keskeiset tavoitteet?
 2. Oletteko valmiit tukemaan viimeisimmissä selonteoissa vahvistettua Suomen ulkopoliittikan linjaa?
 3. Mikä rooli Euroopan on otettava yhteistyössä Afrikan unionin ja sen jäsenmaiden kanssa Afrikan kehittämisessä?
 4. Hyväksyttekö tavoitteen Suomen kehitysyhteistyörahoituksen nostamisesta 0,7 prosenttiin suhteessa BKT:oon? Minkä ajan kuluessa näette tämän mahdolliseksi toteuttaa?
- 3. Turvallinen oikeusvaltio Suomi**
 1. Kuvatkaa käsityksenne Suomesta oikeusvaltiona ja kertokaa keinot sen vahvistamiseksi. Miten edistäisitte ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa? Millä tavoin olette valmiit kehittämään kansalliskielten asemaa Suomessa?
 2. Mikä on käsityksenne lainvalmistelun laadusta ja oletteko valmiit hyväksymään komiteaperusteisen lainvalmistelun?
 3. Mitkä ovat sisäisen turvallisuuden riskitekijät ja kuinka vahvistaisitte sisäistä turvallisuutta?
 4. Oletteko valmiit tukemaan viimeisimmissä selonteoissa vahvistettua Suomen puolustuspolitiikan linjaa?
- 4. Elinvoimainen Suomi**
 1. Näettekö, että Suomi voi ilmastonmuutoksen ja muiden megatrendien ratkaisujen kautta rakentaa itselleen uutta, kestäväää vientivetoista kasvua? Näettekö tarpeellisena, että Suomeen laaditaan yhteinen strategia vahvistuvan elinvoiman ja kestävään kehityksen talouskasvun turvaamiseksi? Mitkä olisivat sen pääkohdat?
 2. Millaisilla toimenpiteillä kehitetään metropolialuetta, kasvavia kaupunkiseutuja, seutukeskuksia ja harvaan asuttuja alueita?
 3. Miten varmistaisitte Suomen liikenneinfrastruktuurin ylläpitämisen ja kehittämisen? Mikä on mallinne rahoituksen kehittämiseksi?
- 5. Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi**
 1. Miten kehittäisitte työelämää ja sen sääntelyä yhteistyössä työelämän osapuolten kanssa? Hyväksyttekö työelämän vähimmäisehtojen sääntelyn nykyiseltä pohjalta?
 2. Miten uudistaisitte perhevapaita?
 3. Mitkä ovat keskeiset keinonne miesten ja naisten välisen palkkatasa-arvon toteuttamiseksi?
- 6. Kestävän talouden Suomi**
 1. Millä keinoilla varmistaisitte työllisyysasteen kasvun selvästi yli 75 prosenttiin 2020-luvun aikana?
 2. Kuvatkaa tekijät, joilla julkisen talouden kestävyys turvataan erityisesti väestökehitys huomioon ottaen.
- 7. Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi**

1. Miten vahvistaisitte hyvinvointiyhteiskunnan palveluita ja ihmisten toimeentulon turvaavia etuuksia? Kuvatkaa erityisesti keinonne, joilla vahvistatte ikääntyvien ihmisten palveluita ja toimeentuloa. Mitkä ovat keinonne lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi?
 2. Miten edistäisitte lasten ja nuorten yhdenvertaisia mahdollisuuksia harrastaa, oppia ja kuulua joukkoon myös vapaa-ajallaan?
 3. Miten rahoittaisitte edellisessä kohdassa kuvaamanne toimenpiteet? Kuvatkaa keinonne konkreettisesti.
 4. Mitkä eriarvoisuustekijät suomalaisessa yhteiskunnassa tunnistatte ja miten vähentäisitte eriarvoisuutta?
 5. Miten edistäisitte kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuutta Suomessa?
8. **Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi**
1. Tunnistatteko, että kestävä talouskasvun perustan vahvistamiseksi on tehtävä investointeja koulutukseen, tutkimukseen, innovaatioihin sekä infrastruktuuriin? Kuvatkaa konkreettiset keinonne.
 2. Tunnistatteko tarpeen, että koko ikäluokan tulisi suorittaa vähintään toisen asteen tutkinto? Kuvatkaa keinonne tähän pääsemiseksi.
 3. Miten varmistaisitte sen, että jokaisen oppiminen ja osaamisen kehittäminen jatkuu läpi työuran?
 4. Miten edistäisitte kulttuurin asemaa Suomessa?
 5. Miten edistäisitte urheilun asemaa Suomessa?
9. **Sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuudistus edellyttää useampia vaalikausia. Oletteko valmiita yhdistämään eri etuuksia ja hyväksymään yhtenäisen etuustason eri syyperusteilla siten, että uudistus lisää työllisyyttä, nostaa koulutustasoa, vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta sekä parantaa osallisuutta?**
10. **Esittäkää lähtökohtanne sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseksi. Esittäkää myös lähtökohtanne terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen uudistamiseksi. Tunnistatteko, että fyysisen aktiivisuuden väheneminen on ongelma, jonka ratkaisemiseksi on toteutettava poikkihallinnollinen ohjelma sekä avattava budjettirahoitusta? Kuvatkaa konkreettiset keinonne.**

Oletteko valmiita osallistumaan sosialidemokraattien johtamaan enemmistöhallitukseen, ja onko teillä osallistumisellenne mahdollisia kynnyksymyöksiä?